

С.Л. Клець

магістр Луганського національного університету імені Т.Шевченка

вчитель ЗОШ I-II ступенів № 21 м. Краматорська

klecsvetla@i.ua

ПРОЯВИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Актуальність вивчення проблеми пов'язана з тим, що в останній час в Донецькій області найбільш гостро постали проблеми, які мають не лише регіональний характер, а й відносяться до глобальних проблем людства. Серед глобальних проблем, що мають прояв в регіоні можна назвати наступні: демографічна проблема (депопуляція, старіння населення, високий рівень дитячої та материнської смертності, низька тривалість життя; міграційні потоки, біженці); погіршенням стану здоров'я населення (епідемія ВІЛ/СНІДу); зростанням рівня агресії на фоні високого рівня мілітаризації (загроза початку III світової війни, гібридна й інформаційна війна, тероризм); соціальних негаразди (злочинність, наркоманія, on-line залежність тощо); екологічна проблема.

Мета дослідження: розкрити головні прояви глобальних проблем людства в Донецькій області в останні роки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні питаннями глобальних проблем займається значна кількість науковців. Так серед них варто відмітити В.П. Максаковського, Н.В. Алісова, В.М. Лейбіна, В. Старікова, К. Ващенко, С. Соляник, О. Волкогонова, С. Нижникова та ін.[1,4] Великий внесок у вивчення демографічних проблем зробили спеціалісти Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України С.Пирожков, В.Стешенко, В.Піскунов, С.Піскунов.[3]

Виклад основного матеріалу. «Глобальні проблеми» за визначенням дослідників - це проблеми, що виникають в результаті об'єктивного розвитку суспільства, створюючи загрозу всьому людству та вимагають для свого вирішення зусиль світової спільноти.[1, с.615]

Одним із проявів глобальних проблем є демографічна ситуація в Донецькій області. В регіоні спостерігається швидке природне скорочення чисельності населення, зумовлене низьким рівнем народжуваності та високим рівнем смертності. Динаміку зміни у чисельності населення області з 1989-2016 рр. можна прослідкувати за графіком.(рис. 1)

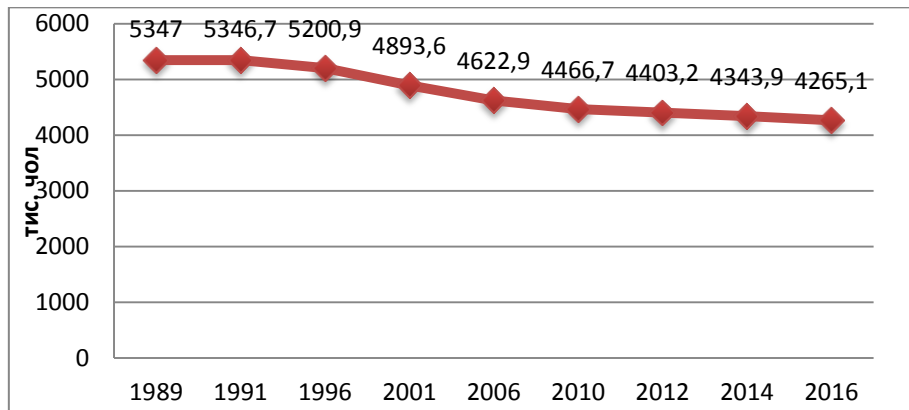

Рис. 1. Динаміка змін чисельності населення Донецької області

За 1989-2016 рр. у Донецькій області померло на 981,5 тис. осіб більше ніж народилось.[5] Для області характерний процес депопуляції, коли смертність переважає народжуваність. Цю тенденцію можна прослідкувати за таблицею.(рис. 2) За період 1989-2016 р. спостерігається зменшення природного приросту.

Донецька область	1989	2001	2014	2016
Кількість живонароджених	58050	30042	35468	19321
Кількість померлих	64 438	83575	71423	36808
Природний приріст	-6 388	-53533	-35955	-17487

Рис. 2. Демографічна ситуація в Донецькій області (1989-2016)

Особливо гостро стоїть проблема старіння населення в регіоні. Населення у віці 60+ складало 1074,9 тис. осіб (2016). Коефіцієнт старіння на 2016р. складав 25 % , що за міжнародною класифікацією демографічного старіння населення визначається, як демографічна старість.[3, с.7]

Для регіону характерний механічний спад населення і внутрішньо регіональна міграція, сальдо міграції має від'ємне значення. В останні роки

спостерігаються найвищі показники міграції з від'ємним значенням по Україні. Найбільша кількість вибулих спостерігалася в 2014 р., що було пов'язано з ще одним проявом глобальних проблем військовими діями в регіоні.

<i>Роки</i>	<i>Сальдо міграції (осіб)</i>
1989	6 500
2001	-8 500
2014	-10 677
2015	-9239
2016	-3 601

Рис. 3. Сальдо міграції за 1989- 2016 р. по Донецькій області.

За даними Державного управління статистики Донецька область на 3 місці за кількістю ВІЛ інфікованих, після Дніпропетровської та Одеської областей та має високі показники захворюваності на злоякісні новоутворення та туберкульоз.[6]

Гостро постала в регіоні екологічна проблема. Основні чинники цієї проблеми пов'язані з наявністю великої кількості промислових підприємств в області (близько 800). Основними забруднювачами атмосферного повітря в регіоні є підприємства чорної металургії, теплові електростанції та підприємства вугільної промисловості.

Ускладнення політичної та економічної ситуації в регіоні, проведення АТО призвели до зупинки та скорочення виробництва. У зв'язку з цим, спостерігається загальне скорочення загальних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та водні об'єкти на 4% та 19 %.[7, с.130]

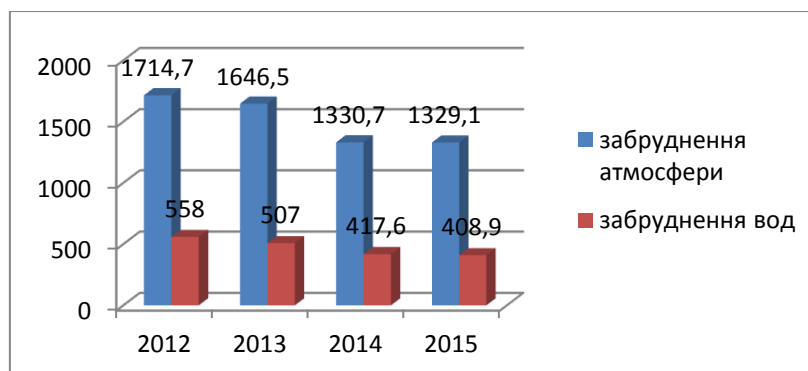

Рис. 4. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та водні об'єкти

Найважливішим залишається питання забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства, зливовими водами міст та порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону, басейну Сіверського Дінця.[2, с.104]

В області спостерігаються тенденції неефективного та нераціонального поводження із водними ресурсами, як дефіцитним природним ресурсом.

Висновки. В Донецькій області спостерігаються прояви світових глобальних проблем. Вони мають вирішуватися на національному рівні, а деякі з них (військові дії, тероризм) на міжнародному рівні. Шляхи вирішення полягають в розробленні та реалізації програми Стратегії сталого розвитку регіону до 2020р. та Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації в Донецькій області. Залучення міжнародної фінансової, технічної та гуманітарної допомоги з метою, соціальної та екологічної реабілітації регіону.

Список використаних джерел: 1.Алисов Н.В., Хорев Б.С.Экономическая и социальная география мира (общий обзор).- М.:Гардарики,2003. – 704с 2. Екологічний паспорт Донецької області// Департамент екології та природних ресурсів Донецької області [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ecology/donoda.gov.ua> 3.Котвицкая А.А.,Пастухова А.А. Проблема старения населения в Украине и России. // Научные ведомости. Серия Медицина. Фармация. – 2013. - № 11(154) – С.5-9 4.Максаковский, В. П. Глобализация как стержневая проблема мирового развития [Текст] / В. П. Максаковский // Краеведство. География. Туризм. – 2005. – № 23–24. – С. 3–8. 5. Офіційний сайт Головного управління статистики в Донецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donetskstat.gov.ua>. 6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 7.Промисловість Донецької та Луганської областей: пробле ми подальшого функціонування та відновлення: наук.-аналіт.доп. / О.І. Амоша, І.П. Булеєв, Н.Ю. Брюховецька та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2016. – 152 с.